

LES AUTONOMIES, COLP A COLP

Pluja sobre el ministre Almúnia

Les passades eleccions van trencar el mapa autonòmic d'hegemonia socialista. El partit que controla el govern central ha estat, ara, testimoni d'una pèrdua de poder que ha deixat lloc a presidents de governs més «difícils», alguns dels quals demanen, inclús, la reforma dels textos estatutaris.

Josep M. Santmartí (Madrid)

Ja cal que es calci el ministre per a les Administracions Públiques, **Joaquín Almúnia**, amb el nou mapa polític derivat de les eleccions autonòmiques del 10 de juny passat. Nou de les disset comunitats autònomes tenen des d'ara executius formats per partits de l'oposició, mentre que el PSOE conserva tan sols les presidències de set governs (Astúries, Castella-La Manxa, Múrcia, Extremadura, Andalusia, País

Valencià i Madrid). Abans en tenia dotze, fèrriment controlades des de la seu central del PSOE. Cal tenir en compte, però, que encara hi ha pendent l'elecció del president de Navarra i que el Partit Socialista d'Euskadi participa en el govern basc coaligat amb el PNB. Alianza Popular governa a Cantàbria, les Illes, Castella-Lleó, Galícia i La Rioja, és a dir, que obté dos governs més, i el CDS guanya la presidència de Canàries. El Partit Aragonès Regionalista ha obtingut la presidèn-

cia d'Aragó, mentre que Convergència i Unió conserva, naturalment, la de Catalunya.

Ara bé, la característica principal del nou esquema polític a les autonomies, al marge de l'ascens de l'oposició en general, és la seua forta inestabilitat. En principi, només Múrcia, Castella-La Manxa, Extremadura, Andalusia i Catalunya (aquestes dues últimes el temps que queda de legislatura) tenen la governabilitat ben assegurada, gràcies a la majoria absoluta parlamentària del partit en el govern a cadascuna d'elles. Quatre del PSOE i una de CiU. Totes les altres depenen, o de pactes de govern més o menys estables, com al País Valencià, Euskadi o a Canàries, o de les relacions entre els partits d'oposició, que, unint-se, poden fer caure fàcilment el govern regional. Només cal dir que el president de Canàries, Francisco Fernández (CDS) governa amb dinou diputats centristes en un parlament de seixanta membres. Les Agrupacions Independents de Canàries, l'Agrupació Herrenya Independent i AP li donen suport en un pacte de govern («Pacte Canari») de centre-dreta.

N'hi ha de pitjors

Molts altres presidents es troben en una situació similar o pitjor. A Madrid, per exemple, **Joaquín Leguina** (PSOE) està en minoria sistemàticament davant una hipotètica unió entre AP, el CDS i IU, cosa que ja s'ha produït a l'hora de repartir-se les presidències de les comissions, les places de la Diputació Permanent o del Consell Assessor de RTVE. L'oposició, que talla el bacallà a l'Assemblea Parlamentària regional, comença immediatament a imposar les seues condicions; per exemple, en l'elaboració del pressupost per a 1988. Això ha fet que el president **Leguina** els tornés la pilota i acusés els partits de l'oposició d'arrogants i de prepotents, i que exigís al CDS, dirigit per **Fernando Castedo**, que es definí clarament a favor o en contra del govern socialista.

Una cosa semblant pretenia **Alberto Ruiz Gallardón**, cap dels diputats aliancistes de Madrid, quan anuncià una moció de censura, més o menys immediata, contra el govern de **Joaquín Leguina**. **Ruiz Gallardón** fou el més matiner de tots: **Joaquín Leguina** encara no havia pres possessió del càrrec i ja s'havia de pronunciar sobre aquesta moció de censura. «Això fa riure», deien els socialistes, enutjats. **Ruiz Gallardón** volia, d'una banda, desqualificar el nou executiu, «atesos els seus antecedents», i sobretot forçar el CDS a arreglar-se amb els uns o amb els altres. Durant el debat d'investidura de **Leguina**, **Fernando Castedo** havia dit que ell per gust votaria contra la candidatura del cap de llista so-

cialista, però, a l'hora de la veritat, el CDS es va abstenir i facilità la seva elecció. En tot el procés el CDS ha jugat un paper molt ambigu: la seva actitud ha facilitat l'elecció de presidents conservadors, com **José Maria Aznar**, de Castella-Lleó; **Gabriel Canyellas**, de les Illes, o **Juan Hormaechea**, de Cantàbria; del socialista **Leguina** a Madrid o del regionalista **Hipólito Gómez de las Rocas** a Aragó. Per això, no es pot saber en aquest moment si el CDS com a partit estatal es decanta cap a una aliança amb la dreta o amb l'esquerra. El problema és que en diverses comunitats autònomes això també és un misteri.

La qüestió és que aquells presidents, com **Joan Lerma** o l'asturià **Pedro Silva**, que només depenen de l'actitud d'un sol partit o coalició, com per exemple **IU**, es poden considerar afortunats. **Hipólito Gómez de las Rocas** ha de tenir contents, almenys, AP i el CDS, sense comptar amb el propi partit. Llevat de casos puntuals, com el canari, no hi ha hagut gaires pactes de coalició estables, permanents i per quatre anys de legislatura, i la immensa majoria de governs han de negociar els assumptes un a un amb l'oposició, en una veritable guerra de nervis que ja ha provocat frecs, per exemple, a Madrid.

A Cantàbria, el president, **Juan Hormaechea** (independent dins la llista d'AP), es troba que qui li feia la punyeta a l'hora de formar el nou gabinet era el seu propi partit, AP, i no l'oposició. **Hormaechea** arribà a dir que l'estranyava que molts aliancistes estiguessin més amatents al seu profit personal que no «a l'interès de la regió».

És clar que uns dies abans **Hormaechea** va declarar amb una sorprenent franquesa que la gestió de l'anterior govern aliancista presidit per Díaz Entresoto, havia estat nefasta. **Hormaechea** fou elegit gràcies als dinou vots d'AP i a l'abstenció del CDS, perquè el PSOE i el Partit Regionalista de Cantàbria votaren en contra de la nominació. La seva posició política és, per tant, d'allò més precària, sobretot si es baralla amb els conservadors. No és estrany que abans de formar govern ja amenacés de dimitir. Cal deixar a part els trencaclosques de Navarra i Galícia, on **Gabriel Urralburu** (PSOE) com a candidat a la presidència i **Gerardo Fernández Albor** (AP), com a president, ho tenen molt negre.

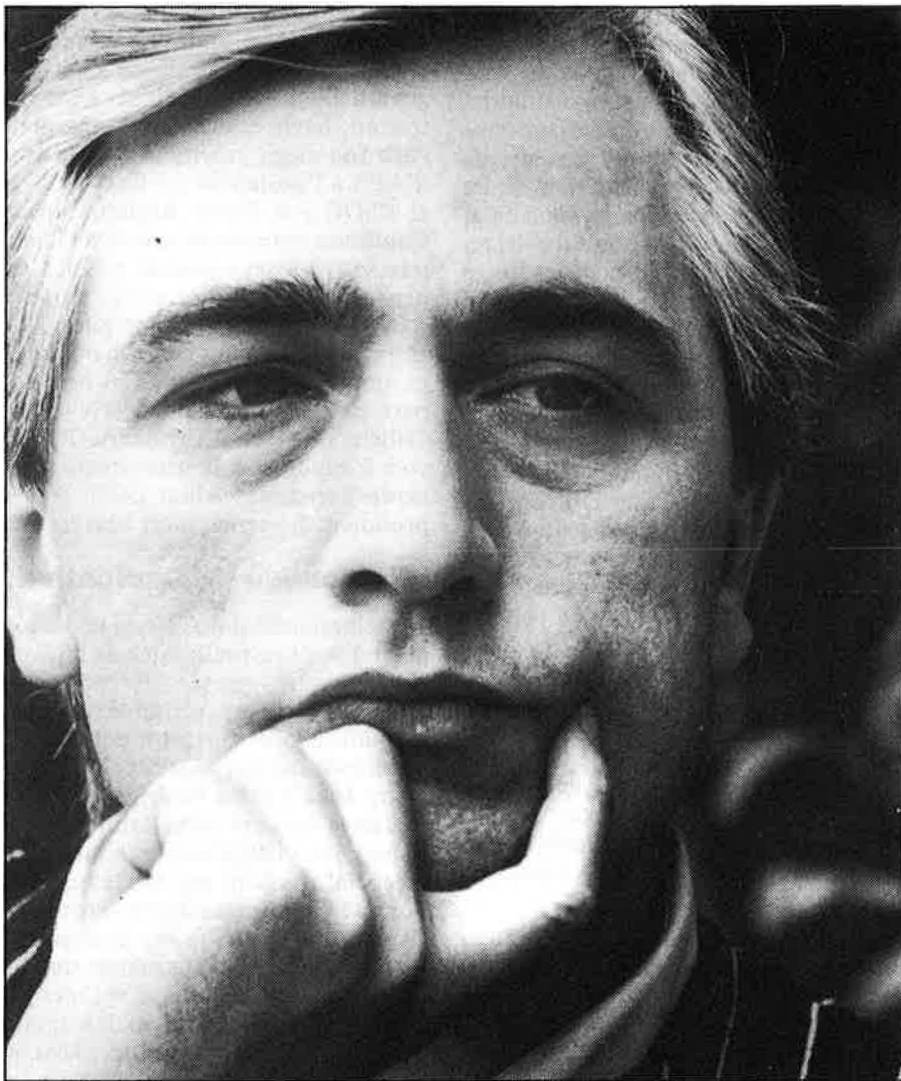
Una onada reivindicativa

La inestabilitat manifesta no ha impedit que els respectius debats d'investidura i les preses de possessió esdevinguessin una veritable onada de reivindicacions, fins i tot per part de presidents tan socialistes com l'extremeny **Juan Carlos Rodríguez Ibarra**. Des de la reforma dels estatuts d'autonomia fins a l'augment del sostre competencial, passant per la reforma del Fons de Compensació Interterritorial, els nous presidents ja han demanat de tot. A vegades, davant mateix del ministre **Joaquín Almunia**, a vegades per mitjà d'intermediaris. El to dels discursos i diversos incidents protocolaris indiquen que l'administració autonòmica ja no serà la bassa d'oli dels quatre anys anteriors, en els quals només els partits nacionalistes i algun episodi aïllat agitaren les aigües. **Joaquín Es-**

el Temps

El setmanari EL TEMPS convoca el II Premi de Periodisme «El Temps», per a articles o reportatges inèdits, de temàtica lliure, incloent-hi la investigació periodística, dotat amb 50.000 pessetes. Aquests articles hauran de constar,

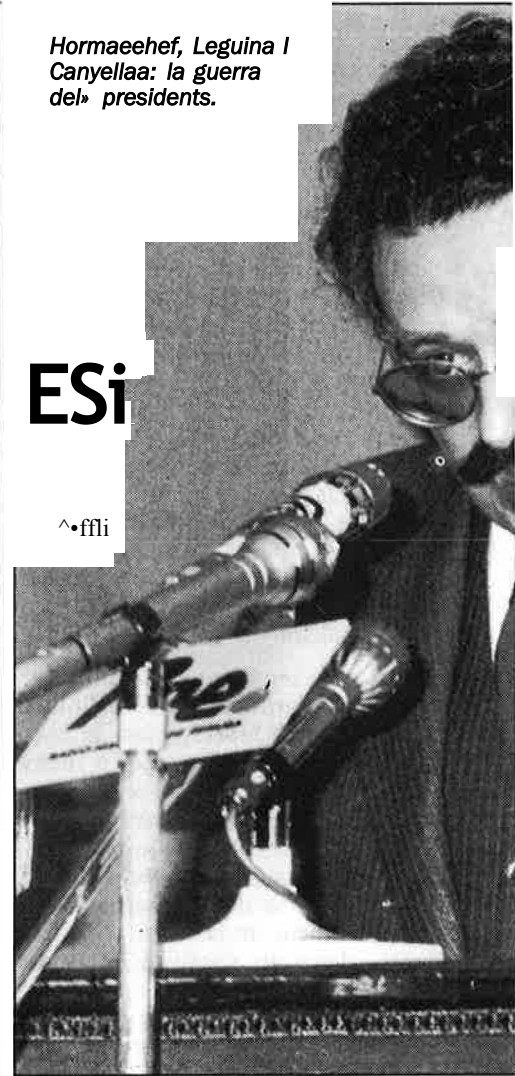
si més no, de deu folis, grandària holandès, escrits a màquina i a doble espai; no podran excedir-ne els quinze. Hauran de lliurar-se, abans del 20 de setembre, a la redacció d'EL TEMPS, Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001-València. L'acte de Lliurament coincidirà amb el dels Premis Octubre. La composició del jurat serà anunciada oportunament.

Hormaecheff, Leguina i Canyellaa: la guerra del» presidents.

ESi

^•ffli

pert, president aliancista de La Rioja, deia clarament que «durant l'etapa socialista governar bé La Rioja volia dir no crear problemes al govern central». **Esper**t fou elegit inesperadament per tretze diputats aliancistes i dos del Partit Regionalista Progressista, mentre que el CDS s'abstenia i els catorze diputats del PSOE es pronunciaven en contra. La candidata socialista, **Alicia Eizaguirre**, se n'anà de vacances i no assistí a la presa de possessió del seu competidor d'AP.

També **José Maria Aznar** (AP) i **Hipólito Gómez de las Rocas** (PAR) ja han advertit oficialment que volen bones relacions amb el govern central, però que s'ha acabat l'etapa de la submissió. I, per demostrar-ho, el primer ha demanat noves competències i, el segon, la reforma de l'estatut d'autonomia d'Aragó, perquè «pugui servir d'exemple a altres autonomies». Deia **Aznar** que no es tracta de fer una cursa competencial amb altres comunitats autònomes més actives i més ben dotades, sinó d'«exigir aquells serveis que necessita la regió». De moment, el pre-

sident de Castella ja s'ha pronunciat sistemàticament en contra de les posicions governamentals en tots els assumptes calents de Cantàbria, com l'embassament de Riano o el laboratori atòmic d'Aldeadàvila.

El ministre **Almúnia** ha aturat com ha pogut aquests primers colps. Fins ara les reivindicacions de fons venien només de Barcelona i de Vitòria. I la dialèctica govern central-perifèria era molt diferent, a causa d'aquesta polarització triangular. Les coses han canviat. El punt de vista defensat sistemàticament pel responsable governamental de les administracions públiques és que encara és massa d'hora per a pensar en noves transferències de competències a les comunitats autònomes. Primer, cal consolidar les ja fetes i, després —diu ell— ja en parlarem. Diversos presidents, en canvi, sostenen que no hi ha d'haver cap competència administrativa o política en mans d'una administració la qual pugui ser executada per una altra de més acostada a la ciutadania. Al País Valencià, per exemple, la reforma de l'Es-

tatut figura al programa del PSPV, i té el vist-i-plau dels poders centrals. Si bé només es refereix al sistema electoral. Ara bé, es tem que això servirà de precedent per a unes altres peticions de revisions estatutàries.

Els incidents protocolaris en diverses preses de possessió demostren, també, que les relacions entre el govern central i els autònoms no seran còmodes. A Saragossa, el secretari d'estat per a les Autonomies, **Àngel Pena Díez**, fou quasi expulsat de la cerimònia de presa de possessió del president **Gómez de las Rocas**. Segons ell, la posició de la Mesa de les Corts d'Aragó fou, com a mínim, «una falta d'educació i, probablement, menyspreu, al govern de la nació». No va poder parlar en aquella ocasió, i per aquesta raó **Àngel Pena** no està del tot segur que fos un acte de «normalitat democràtica». Això només es el començament. Uns dies més tard, el ministre Almúnia no assistí a la presa de possessió del president de Canàries, **Fernando Fernández**, perquè el president del parlament canari, el nacionalista **Victoriano**

Ríos, es va negar al fet que **Almúnia** presidís la cerimònia, adduint que el protagonisme corresponia a la cambra, i **no** al govern central. Per aquesta raó, «només» hi anà el delegat del govern, **Heligio Hernandez**.

La resurrecció de la CEDA

Des de les autonomies renovades, apareix un altre moviment nou, que ajuda a trencar la situació anterior: l'intent de crear una federació de partits regionalistes conservadors, un dels fenòmens més importants sorgits arran del 10 de juny. La força electoral d'aquests partits s'ha diluït, en part, en el transcurs de la formació dels executius autonòmics, quan les grans formacions estatals (PSOE, AP, CDS i IU) es van posar en moviment. Tan sols han aconseguit bones posicions, bé que febles, a Aragó. Això no priva perquè en diversos indrets, com La Rioja, algun partit regionalista hagi actuat d'àrbitre o frontissa, fet que els ha donat més pes polític que no pas influència electoral. Ara es parla de federar

aquests partits i convertir-los en una opció conservadora estatal, si es possible, aliada amb AP.

En aquests moments, els més interessats en el projecte són precisament dos antics coaligats d'AP, el Partit Aragonès Regionalista i Unión Valenciana. També ho veu de bon ull el Partit Regionalista Progressista de La Rioja, mentre que la Unió del Poble Navarrès i la Unió Mallorquina, com també Coalició Gallega, s'ho miren amb un cert distanciament. En canvi, el Partit Regionalista de Cantàbria, el Partit Andalúsista i l'Associació Independent de Canàries hi estan manifestament en contra. Amb el suport decidit del diari madrileny *ABC* i la complaença silenciosa d'AP, el mes d'octubre vinent es podria celebrar un primer encontre de dirigents regionalistes i planificar una acció conjunta.

Alguns ja han parlat de la resurrecció de la CEDA, força dretana de la Segona República, sense tenir present que la comparació no té cap sentit, tret que açò i allò tenen el mateix aglutinant: el fet de ser un bloc antiesquer-

ra. Per això, des de la dreta mateixa, s'han alçat veus, com la d'**Antonio Pappell**, exigint que l'alternativa al PSOE sigui un partit amb contingut ideològic programàtic propi, i no un simple front antisocialista. La idea de **Gómez de las Rocas**, un dels principals impulsors, és més aviat la de repetir l'Operació Reformista que el 1986 fracassà amb **Miquel Roca** com a figura capdavantera. Segons ell, l'error aquella vegada fou l'excessiva preeminència de Convergència Democràtica de Catalunya dins la coalició.

Que les coses han de canviar en l'àmbit autonòmic ho admeten fins i tot els presidents socialistes com **Joaquín Leguina**, **Pedró Silva** o el murcià **Carlos Collado**. Cal més diàleg amb l'oposició, més flexibilitat en la presa de decisions, i menys orgull de majoria dominant. Cal també rectificar errors anteriors, com ara l'escassa atenció a la petita i mitjana empresa, millorar la gestió, abandonar el projectes faraònics i, no cal dir-ho, evitar els escàndols, com el de l'Ajuntament de Cartagena. •